

«Seto laulud on oma hea taseme juurde jäänud»

XI Leelopäeval kõlas seto laul oma tuntud headuses, kuigi publikut oli üllatavalt vähe, räägib Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule õppetooli dotsent ning Tartu meestekollektiivi Liinatsura' liige Paul Hagu.

Igor Taru

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kui mitmekesine oli tänavune Leelopäev osalejate poolest?

Osalejate ring oli üsnagi tavapärane. Seal on väga raske midagi uut välja pörotada. Koore ju iseenesest ei teki ja see on omaette probleem — kuidas setusid laulma saada.

Vanemaid inimesi ju kaob ära. Meremäel praktiliselt polegi koore. Meil Liinatsuradel oli suur probleem, et rahvas laiali — kes ekspeditsioonil, kes doktoriväitekirja kirjutamas ja kes haige. Oma punkti jätab veidikeene see, et leelopäev on samal ajal kui Baltika festival. Väliskülalised on mõnikord publikut ligi tõmmanud, aga sel aastal neid polnud.

Kuidas võiks hinnata esinejate taset sel aastal?

Seto laulud on oma hea taseme juurde jäänud. See, et tantse on vahepeale lastud, oli hea.

Mis ei olnud normaalne oli see, et pealtvaatajaid oli üsna vähe. Baltika festivali ajal, Võru oma hakkas peale tulema ja ka Viljandi polnud mägede taga. Sel aastal on kultuuriliselt väga üleküllastunud suvi, mis on publikut vähemaks võtnud.

Mis küll võis olla nii vähese osaluse taga?

Kõik kujutavad ette, mismoodi see leelopäev välja näeb. Üllatusmomenti on küllalt raske välja mõelda. Mehed vaatavad — kui kaua need naised seal ikka kaatavad. Naised vaatavad jällegi, et meeste jõrisemine pole ikka õige laul. Võistlusmomenti ka

LEELOPÄIV: ÜHISLAULMISEKS ON LAVALE KOGUNENUD NII NOORI KUI VANU. IGOR TARU FOTO

pole — siis võib-olla need koorid pingutaksid rohkem.

Eesti laulupeod on ju ka laias laastus samasugused, aga siiski alati üsna rahvarohked.

Seda küll, aga need on ju üleriiklikud. Ja riiklik toime mehhanism on taga. Iga nelja aasta tagant tantsijate ja lauljate sihiku ette sättimine. Praegu enam ei kuulata ju Setomaa koore üle. See ülekuulamine pole ju muud kui psühholoogiline pettusnõke — paneb inimesi pingutama.

Vaike Sarv on kunagi välja käinud ka idee, et palju see sõnolinõ ikka jõuab huvitavaid sõnu meisterdada. Et äkki võiks valida missugune koor kõige ilusama laulu või kõige vanema laulu teeb. Äkki see oleks üks Leelopäeva võimalus, et aasta nii-öelda kõige põnevam koor ette valida. Aga ma pole üldse kindel, et selline asi käiku läheks.

Seda näiteks ka on raske öelda, kuivõrd oleks ühislaulud seto leelopäeval kandepinda. Hümn on ju olemas ja tervitusleelo — nad on täiesti omal kohal. Aga

estütlemise traditsioon on ikka oluline ja seetõttu ühendkooril pole suuremat kasutust.

No aga seda, et leelo-traditsioon hakkaks välja surema ei saa ju öelda. Noori on ju ka leelopäeval esinenud.

Obinitsa omad näiteks pole ju enam lastekoor, vaid neidudekoor. Meremäel pole üld-

Headel kooridel on enamasti olnud vajadus esinemises vahel ka teisi üllatada. Kas mõne huvitava meloodiaga, mida pole kuulda olnud või siis omatehtud sõnadega

di kooris ja nad on alati koolide juures olnud. See protsess on üsna. Meremäel oli kunagi väga tugev ja Värskas ja Mikitamäel. Lastega on nii nagu on, kui koolis neid eriti palju pole, siis ei olegi nagu suurt valida...

Kuidas on seto leelo ajapikku arenenud?

se, Värskas on koor, aga nemad ka palju väljas esinemas ei käi. Mikitamäel on, aga neil polnud see aasta väljas, nii et neid noori nii väga polegi.

Varem olid lapsed ja noored lauljad vanematest ikka eral-

Headel kooridel on enamasti olnud vajadus esinemises vahel ka teisi üllatada. Kas mõne huvitava meloodiaga, mida pole kuulda olnud või siis omatehtud sõnadega.

Verskahe tulõ 12. põimikuu päeval kinolodi

Õkvalt niimuudu omgi! Kinolodi olõ-õi' mitmus sõnast kinolod, s'oo om kokko pant katõst sõnast — kino ja lodi. Kinno tii' vast tiiät, mõni om säntseh kotusõh eiski' k'aunu' — s'oo om tarõ, koh suurõ sängülina pääle näüdätäs filmi vai televiisorit. A mia' tuu lodi om?

Lodi om suur puust ja tarõ muudu paat. Laitust lätt täl piutusõ sisse õnnõ üts kõrd vai veid'okõsõ pääle. Lod' a kõttu vai trümmi mahas paar vai kol' seto savvusanna ilosahe ar', s'oo paat paistus sisest suurõp ku' väläst. Umal aol, tuu oll sis 14.-20. aastasaal oll naid Peipsi pääl tõõnõkõrd päält 500 kõrraga' Vinnemaa ja Eesti vaihõl tavaari lak' a vidänü' ja Tarto liina priistanidõh võinu' kõrraga' 200 säänest mastiga' „tarõ” saismah nätä'. Sõidiva' sis ku' tuult oll, a ku' olõ-õs, sis saisiva' kotusõ pääl, tsukliva',

püüdsevä' kalla ja tõmssiva' lõõtsa. Sis tulliva' sõa' ja massina' ja häõtivä' tuu ilo ar'.

Lodi oll purjelai ja tuu puri oll näidel väiga suur. Ku' kiäki' jovva-ai' lod' a Verskahe joudmist ar' uuta', sis võit internetist pilte kaia' — www.lodi.ee om aadress. Tuu suurõ purje pääle sis nakasõgi' lod' amehe' kinno näütämmä.

Verska sanatooriumi mano nimä' joudva' 12. põimikuu vai augusti õdagu ja nakasõ' kell 18.00 pääle. Näidega' om filme näütämise jaos üteh kinobussi mehe' ja õgah sadamah viil erisugutsõ' pillimehe' vai pillinaase'. Kinno näüdätäs kõrraga' kolmõh kotusõh — telgih, lodja kõtuh ja purje pääl, õgaüts saa hindäle meeleperätse vällä valli'.

Ku' tahat filmest rohkõba tiidä' saia', sis kae' jalki' internetist www.kinobuss.ee, a vaest andas tuud tiidmist vai reklaami viil kuigi' tõistmuudu ka'.

Kõik omma' hüä' ja vahtsõ' Eesti filmi', telekah n'oid viil näüdät olõ-õi', a ku' määnest ommõgi', sis kaet tõist vai säidsmendät vai nii edesi kõrda.

Õgal juhul tasos silmä' vallalõ hoita' ja õks niimuudu säädä', õt kaemisõs kah midägi alalõ jääsi'. Kinobussi inemese' omma' lubanu' opada', õt kuis kinno tetäs ja lodjamehe' ja —naasõ' tuud, õt kuis lotja tetäs. S'oo lodi om jo edimäne päält kol' veerändi aastasa, määne Lämmijärve pääl hel' os, ja taa om Tarto liinah minevä aasta valmis saanu'. Ma olõ tuu pääl paar päivä sõitnu' ja vai oll illos!

Ku' Verskani' viisi-i' uuta', saat kinolotja nätä' ka' Varnjah, Mustviih vai Alajõõl, a ku' Verskahe jovva-ai', sis peläkuui', lodi liigus viil Mehikuurmahe ja säält müüdä Imajõkõ ja Võrtsjärve Jõgõvestele vällä ja sis Tarto liina tagasi.

Ilvese Aapo

KOLM SAUNA: lodi on seest nii ruumikas, et mahutaks või mitu sauna ära. Ilvese Aapo foto